

טבילת כלים לגר המתגייר

כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך במי נדה יתחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים: (במדבר לא, כג)

מקור חיוב טבילת כלים

פרש"י שרבותינו דרשו מכאן, שאף להכשירן מן האיסור הטעין טבילה לכלי מתכות. ומי נדה הכתובין כאן דרשו מים הראויים לטבול בהם נדה, וכמה הם ארבעים סאה. על הפסוק "תעבירו במים" כתב רש"י מטבילן ודיו, ודוקא כלי מתכות.

הרמב"ן חולק על רש"י וכתב שכשלמדו חכמים טבילה זו לא הזכירו בה המקרא הזה, אלא דרשו (ע"ז עה, ב) אך במי נדה יתחטא, מים שהנדה טובלת בהם. אבל פירוש "תעבירו במים", לכבסם ולשפשף אותם במים יפה עד שתסור חלודה שנדבקה מהם מן האיסור שנשתמש בהם, שזהו הכשרן מן האיסור. ועל"י בספר גור אריה ורא"ם במה שמיישבים דברי רש"י, וע"ע בספר העמק שאלה (שאלתא קלז, יב).

גר שנתגייר

הפוסקים דנו האם גר שנתגייר חייב לטבול כליו. בספר דרכי תשובה (יו"ד סי' ק"כ סק"ד) מביא בשם ספר חדרי דעה על יו"ד דגר שנתגייר כל כליו צריכים טבילה, והניח בצ"ע שלא נמצא בפוסקים דין זה ולא נתעורר שום מחבר בזה. ובשו"ת ציץ אליעזר (ח"ח סי' יט) כתב שבגוף דברי ספר חדרי דעה אינו כותב זאת בתורת הכרעה שכליו צריכים טבילה, אלא בדרך של צ"ע, דמכיון שטעם הטבילה בקונה מהעכו"ם מפני שיצאו מטומאת עכו"ם צ"ע לפי"ז דא"כ גם גר שנתגייר יהיה כליו צריכים טבילה, ולא מציינו זה בשום דוכתא, ולא זאת בלבד שאינו בא כמכריע רק כמסתפק ושואל אלא שכותב בלשון "ואולי" דמ"מ אינו כמעשה שהיה וצ"ע. והיינו דר"ל בזה דאולי מה שלא מציינו זה בשום דוכתא הוא מפני שבאמת גר שנתגייר אין כליו צריכים טבילה, ומטעמא הואיל שמ"מ אינו כמעשה שהיה, והיינו כמעשה דכלי מדין שלא היה שם גירות כי אם בדרך קנין מלחמה וזכיה מהעכו"ם, ולכן תמה על הבעל דרכי תשובה שלא העתיק כדת, דהרי לפי"ז יש להורות עכ"פ דיטבלם בלא ברכה.

בשו"ת יביע אומר (ח"ז יו"ד סי' ח) נשאל אודות בעל ואשה נכרים שהתגיירו ע"י בית הדין כדת וכדין, האם עליהם להטביל את כלי הסעודה שלהם לאחר הכשרתם, כדין הלוקח כלים מן הגו.

כלי שאול

ורצה לומר שהרי קי"ל (יבמות מז, ב) גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ממילא נפקעה בעלותו מעל הכלים שלו ונעשו כהפקר, והרי הוא כזוכה מן ההפקר, וא"צ לטבול כליו, דלא דמי למעשה שהיה, אצל כלי מדין, וכדאמרינן בע"ז (עה, ב), וברמב"ם (פי"ז מהמ"א ה"ו), שלא חייבו בטבילה זו אלא כלי סעודה הלקוחים מן הגוי, וכמעשה שהיה, אבל שאולין מן העכו"ם א"צ טבילה.

כלי שמסרו לאומן

וכ"כ התוס' (שם) שאם נתן כלי לאומן עכו"ם לתקנו אפילו למ"ד אומן קונה בשבח כלי א"צ טבילה, דלא הוי כמעשה שהיה, שהכלים היו של מדין, ונקרא שמם עליהם. וכן פסק הש"ע (קכ, י) וז"ל ישראל שנתן כסף לאומן גוי לעשות לו ממנו כלי א"צ טבילה. ואף כאן לא דמי למעשה שהיה, ששם זכו הכלים מהמדינים, משא"כ בנ"ד שזכו בהם מן ההפקר, הילכך א"צ טבילה. (ויש להעיר שהרמ"א כתב דיש חולקין, ויש לטבול בלא ברכה).

ומביא ראה מהא דלא אשכחן חיוב טבילת כלים אצל אבותינו לאחר מתן תורה, אף שבגמ' (כריתות ט, א) אמרינן, ככם כגר, מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים, אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה וכו', וצריך לומר דה"ט משום דבעינן דרך לקיחה כמעשה שהיה.

גדר גר שנתגייר

אבל עיקר דבריו צע"ג שהרי לא לכל דבר אומרים גר שנתגייר כקן שנולד דמי, הגע בעצמך האם נאמר שגוי שהיה חייב כסף לישראל ויתגייר שיפטר מחובו משום דקטן שנולד דמי, אלא ע"כ שלא נאמר אלא לענין קורבה ויחס, א"כ מהכ"ת שאחרי הגירות כל ממונו הוי הפקר והוא זוכה מן ההפקר.

ושמעתי מהגר"א ווייס שליט"א ג"כ לומר שגר שנתגייר פטור מטבילת כלים, ומטעם אחר, דכמו שאמרינן "כמעשה שהיה" לענין שאלה מנכרי, ה"ה לענין גר שנתגייר משום שהכלי לא יצא מרשות נכרי לרשות ישראל, שאע"פ שהתגייר ממונו עדיין שייך לו. אבל גם זה צ"ע שמהכ"ת שאפשר "לדרוש" כל דבר שחייב להיות בדיוק כמו שהיה אז, אולי רק בנוגע שאלה או אומן קונה שבח כלי שנוגע לעיקר הבעלות, אבל לבא ולחדש שה"ה שאינו חייב אלא כשיצא מרשות גוי ונכנס לרשות ישראל, מהכ"ת. וכי נאמר שאין חיוב טבילה אלא בדבר שקנה כשלל מחלחמה מדין כיבוש, "כמעשה שהיה", ולא בשאר קנינים.

ושוב מצאתי כדבריו בשם הרש"ג (ח"ג סי' מח) שכתב אודות מומר שחזר בתשובה שא"צ להטביל כליו, דלא הוי כמעשה שהיה. ומוסיף שאפשר שגם עכו"ם שנתגייר א"צ להטביל כליו, משום דלא דמי למעשה שהיה שיצאו מרשות זה ונכנסו לרשות אחר, דהיינו מרשות עכו"ם לרשות ישראל, וכמ"ש בירושלמי שהטעם לטבילת כלי סעודה הנקחים מן הגוי, מפני שיצאו מטומאת עכו"ם ונכנסו לקדושת ישראל, וא"כ י"ל שחידוש הוא שחידשה תורה ואין לך בו אלא חידוש, שיצאו מרשות עכו"ם ונכנסו לרשות ישראל. משא"כ עכו"ם שנתגיירו שהכלים נשארו ברשות הבעלים, אלא שיש שינוי בבעלים, שמתחלה היו עכו"ם ואח"כ נעשו ישראל, בכה"ג י"ל שאין צריך טבילה לכליהם. אבל כתב דמ"מ יטבילו כליהם בלא ברכה.

כמעשה שהיה

ועי' בשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' צב) שהסתפק לענין גר שנתגייר אם צריך טבילה לכליו מעיקר הדין, דהא אין לך יוצא מטומאת גוי ונכנס לקדושת ישראל גדול מזה, או דלמא כיון דאינו דומיא דמעשה שהיה שאין כאן לקיחה לא צריך.

והסיק דצריך לטבול כליו, דדומיא "דמעשה שהיה" אינו על עצם הלקיחה שצריך קנין דאין הקנין הגורם, אלא הגורם הוא דמעיקרא היה לגמרי ברשות גוי, ועכשיו נכנס לגמרי לקדושת ישראל, וזה לא משכחת בעלמא אלא בלקיחה ולא בשאולה, אבל בגר שנתגייר שפיר משכחת לה גם בלי קנין כלל וצריכים טבילה מן הדין. וצ"ל לפי"ז ש"אומן קונה שבח כלי" אינו שלו לגמרי, ועי' בפוסקים שכתבו שטעם הפטור דאין "שמו עליו", ולכן לא הוי דומיא דכלי מדיון, וצ"ע.

טבילת הגר מהני לכלים

ובספר שם משמואל (פרשת מטות) בשם אביו בעל האבני נזר כתב לפטור גר שנתגייר מטבילת כלים מטעם אחר, דהנה בתמורה (ל, ב) איתא, ולד טריפה, שנתעברה ואח"כ נטרפה, היא וולדה נטרפו וכו', ודייק מזה האבנ"ז שהוא הדין בדבר קדושה השורה על האדם, ולכן הא דקי"ל בכלים הנלקחים מן העכו"ם שצריכים טבילה, מפני שיצאו מטומאת עכו"ם ונכנסו לקדושת ישראל, גר שנתגייר וכליו עמו, אין הכלים צריכים טבילה, כי חלות הקדושה שעליו בשעת גיורו חלה גם על הכלים שלו, ורק אם קנה כלים מן הגוי לאחר מכן צריך להטבילם, למען יכנסו לקדושת ישראל.

טבילת כלים בשעת מ"ת

ולפי כתב היב"א זה ניחא ג"כ מה שלא הוצרכו אבותינו להטביל כליהם לאחר מתן תורה, כי מיד שנתקדשו במילה וטבילה והרצאת דמים, חלה הקדושה על כליהם, ולא הוצרכו להטבילם. והגאון שואל ומשיב מהדו"ת (ח"ד ס"ס יז) הוכיח מקושיא זו שטבילת כלים אינה אלא מדרבנן, וכדעת הרמב"ן וסיעתו. אבל דחה הת"י שאף אם נאמר שגר שנתגייר חייב בטבילה, מ"מ לגבי ישראל בשעת מתן תורה לא שייך לומר שיש להטבילם כדי שיצאו מטומאת עכו"ם, שישראל גם קודם מתן תורה לא היו בגדר טמאים ח"ו, וכבר נצטוו בקצת מצות בצאתם ממצרים ובמרה, וגם בשירת הים נמחלו כל עונותיהם, כדאיתא במדרש.

למה לא נצטוו על גיעולי מדין וטבילת כלים במלחמת סיחון

אחרי מלחמת מדין ולקחת השלל, נצטוו על דיני הכשר כלים, הגעלה וליבון, וטבילת כלים. והרמב"ן הק' קושיא עצומה, הרי לפני מלחמת מדין כבר היתה מלחמת סיחון ועוג, וגם אז לקחו להם שלל, ומדוע לא נצטוו אז על דיני הכשר כלים. ותירץ הרמב"ן וז"ל והטעם, כי סיחון ועוג מלכי האמורי הם וארצם מנחלת ישראל היא, והותר להם כל שללם אפילו האיסורים דכתיב (שם ו, יא) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאה, ואמרו רבותינו (חולין יז, א) קדלי דחזירי אשתרי להו, אבל מדין לא היה משלהם ולא לקחו את ארצם, רק לנקום נקמתם הרגו אותם ולקחו שללם ולכך נהג האיסור בכליהם.

היתרא דקתלי דחזירי

בעיקר ההיתר של קדלי דחזירי נחלקו הרמב"ם והרמב"ן, לפי הרמב"ם (פ"ח ממלכים ה"א) אין זה היתר אלא מתוך הדחק. וז"ל, חלוצי צבא כשיכנסו בגבול העכו"ם ויכבשום וישבו מהן מותר להן לאכול נבלות וטרפות ובשר חזיר וכיוצא בו, אם ירעב ולא מצא מה יאכל אלא מאכלות אלו האסורים, וכן שותה יין נסך, מפי השמועה למדו ובתים מלאים כל טוב ערפי חזירים וכיוצא בהן עכ"ל. ובדברי הר"מ האלה נאמרו שלשה חידושים. א. שההיתר כולל כל מלחמה שבנ"י לוחמים, ולא רק מלחמת כיבוש א"י. ב. שרק מתוך הדחק הותר להם, וכמו שכתב "אם ירעב ולא מצא מה יאכל". ג. דאפילו יין נסך מותר.

אכן הרמב"ן בפרשת ואתחנן (ו, י) חולק על הרמב"ם בשלשה ענינים אלה וז"ל, ואין זה נכון, שלא בשביל פקוח נפש או רעבון בלבד הותר בשעת מלחמה, אלא לאחר שכבשו הערים הגדולות והטובות וישבו בהן התיר להם שלל אויביהם. ולא בכל חלוצי צבא, אלא בארץ אשר נשבע לאבותינו לתת לנו כמו שמפורש בענין. וכן יין נסך שהזכיר אינו אמת, שבכל איסורי ע"ז היא עצמה ומשמשיה ותקרובות שלה הכל אסור, שנאמר (להלן ז, כו) שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא, ואם לא נתכוון הרב אלא להתיר סתם יינן במלחמה, וכי למה הוצרכנו לדבר זה, איסורי תורה הותרו גזרות של דבריהם יהיו אסורות, עכ"ל.

הרי לן דמחד מיקל הרמב"ן וסובר דלא רק מתוך הדחק הותר להם אלא לגמרי הותר להם, אבל מאידך מחמיר וסובר דרק במלחמת כיבוש הארץ הותר להם ולא שאר מלחמות, וגם חולק אמש"כ הר"מ להתיר אפילו יין נסך.

והנה לשיטת הרמב"ם הרי הדרא קושית הרמב"ן הנ"ל לגבי היתר כלי סיחון ועוג לדוכתיה. דהא תירוצו של הרמב"ן הוא, דבמלחמת סיחון ועוג לא הוצרך לדיני הכשר כלים משום דגם מאכל"א הותר להם, והשתא כ"ז אינו אלא לשיטתו דקדלי דחזירי הותר להם לגמרי, אך לשיטת הר"מ שאין ההיתר אלא מתוך הדחק, הרי שוב קשיא למה לא נצטוו כבר במלחמת סיחון ועוג על הכשר כלים.

במלחמת סיחון היה הפקר

ויש שמקשים שהרמב"ן לא תי' לענין טבילת כלים, והארכנו במקום אחר שלפי הרמב"ן הטבילה הוא להוציא הכלים מ"גיעולם" לענין מאכלות אסורות ואלא מ"טומאת עכו"ם", ולכן אם הותר קדלי דחזירי גם אין חיוב טבילה.

ובשו"ת יבי"א (הנ"ל) הביא משו"ת לחם שלמה (חיו"ד צו אות ב) בשם הגאון הקדוש מטשכנוב (בעל האבנ"ז), שהואיל ונאמר בהם לא תחיה כל נשמה, הרי נעשו הכלים הפקר, ובזכייית ישראל מן ההפקר א"צ טבילה. משא"כ במלחמת מדין שנשארו בנותיהם, ובמקום שאין בנים הבנות יורשות, הילכך צריכים טבילה.

ובשו"ת ציץ אליעזר (ח"ה סי' כ אות ד) הביא משו"ת נזר הקודש (יו"ד סי' יז) שכתב, שגר שנתגייר אין כליו צריכים טבילה, ואפי' הכלים שקנאם בגיותו מעכו"ם א"צ טבילה, וה"ט משום שכח הטומאה המרחפת על כליו, הוא רק בזמן שהכלים בבעלותו, אבל אם נפקעה בעלותו מהם, נפקע ופסק כח הטומאה מעליהם, ולכן גר שנתגייר שהוא קטן שנוולד, נפקע מכליו שם טומאת העכו"ם, שכל הזכויות שהיו לו עליהם קודם שיתגייר נפקעו עתה לאחר הגיור, וזוהי טהרתם, ואין צורך בטהרה אחרת ע"י טבילה.

כלים שמדינת ישראל רכש מכיבושם

הגרצ"פ בשו"ת הר צבי (יו"ד סי' קט) ג"כ הביא תי' האבנ"ז שכלי שהופקר אין צריך טבילה, ודן לפי"ז לגבי כלים שרכשו מדינת ישראל בכיבוש הערבים האם יש חיוב טבילה, וכתב דיש לדון שכבר קודם הכיבוש נפל פחד היהודים עליהם וברחו לנפשם לחו"ל, א"כ קדם יאוש לכיבוש ונעשו הפקר קודם שבאו לרשות ישראל,

ואח"כ זכו ישראל מהפקר ולא עברו הנכסים ישר מרשות הנכרי לרשות ישראל, שהרי היה הפסק של רשות הפקר בין רשות נכרי לשל ישראל, יש לדון דאין כאן מצות טבילה.

קנה לצורך חתיכת קלפים

אבל על עצם החידוש העיר מדברי הב"י בשם הגההת אשר"י דאם ישראל קנה כלי מן הנכרי שלא לצורך סעודה אלא לחתוך קלפים וכיוצא בו דא"צ טבילה, וכתבו הב"י והרמ"א דאם ישראל שני קנאו מישראל ראשון לצורך סעודה צריך טבילה גבי השני, ואם איתא דחייב טבילה לא אמרו אלא כשהכלי נכנס מיד גוי ליד ישראל בלי הפסק רשות אחר, הרי כאן בדברי הרמ"א ישראל מישראל קנה ולא מיד גוי וביד ישראל הראשון לא חלה מצות טבילה כלל משום דאז לא היה כלי סעודה, ומ"מ כשקנאו ישראל שני חלה מצות טבילה על השני אף על פי שלא באה לרשותו מיד הנכרי, והרי אפסקיה אחר בלי חיוב מצות טבילה, ומשמע להדיא דחייב טבילה חל ביד ישראל אף על פי שליטתו לא בא מיד גוי.

אבל דחה הראיה די"ל דדוקא הפסק של רשות שהוא אינו בר חיובא מפסיק בין רשות נכרי לרשות ישראל, דהעברה לרשות ישראל מרשות נכרי גורם לחיוב זה, משא"כ בנידון של הרמ"א, דהתם סוף כל סוף לא היה כאן באמצע רשותא דלא בר חיובא, דבאמת הרי הכלי נכנס ובא לרשות ישראל ישר מרשות נכרי, ועכוב חלות חיוב טבילה לאו רשותא קא גרים אלא חסרון כלי סעודה דאותה שעה זה היה מונע חיוב מצות טבילה, שלא נתיחדה להיות כלי סעודה אלא ע"י ישראל השני, זה לא חשיב הפסק רשות.

אבל כתב הגרצ"פ שבלי ראייה מוכרחת קשה לחדש דהפסק בין הרשויות מבטל מצות טבילה, ואי משום קושיא זו דלמה לא נצטוו במלחמה הקודמת במצות טבילה במלחמת סיחון ועוג הרי יש כמה ראשונים דס"ל דטבילת כלים הלוקחים מן הנכרים אינה אלא מדרבנן. אבל הרי יש ראשונים דס"ל דזו מצוה דאורייתא, וכן הרמב"ן עצמו שמקשה ממצות הגעלה דאמאי לא נצטוו במלחמת סיחון ועוג, וכנראה מלשונו שם בפרשת מטות דלא ברירא ליה דטבילה לא הוי דאורייתא, דז"ל שם, ולבי מהרהר עוד לומר שהטבילה הזאת מדבריהם והמקרא אסמכתא עשו אותו. ולמה לא פשיט לה מכח קושייתו שהקשה גבי הגעלה דאמאי לא נאמרה במלחמת סיחון ועוג, והרי קושיא זו תקשה נמי במצות טבילת כלים הנקנים מגוי, ותירוצו ל"ש לענין טבילה, וא"כ למה אינו מוכיח מזה דטבילת כלים דרבנן.

אלא ע"כ אומר הגרצ"פ דבעצם הדבר אין להקשות על מצוה שנאמרה באיזה זמן שהוא דלמה לא נאמרה קודם, דהרי המצות לא נאמרו בבת אחת, דהא יש מצות שנצטוו במרה ויש שנאמרו באהל מועד ויש שנאמרו בערבות מואב ולפ"ז אין להקשות על איזה מצוה שנאמרה באיזה זמן שהוא דאמאי לא נאמרה קודם, דכל מצוה אין לה אלא מקומה ושעתה. ומה שהק' הרמב"ן מהגעלת כלים, משום דבמצות הגעלה אין זה חידוש דין של איסור והיתר, דהגעלה אינה אלא לאפרושי מאיסורין שכבר הוזהרו עליהם ונאסרו בסיני וההגעלה אינה אלא להודיע דטעם כעיקר וכמו דס"ל לר"ע, ולכן להרמב"ן דפוסק דטעם כעיקר דאורייתא, ודאי דקשה, דלמה לא נצטוו על הגעלה במלחמת סיחון ועוג, דמכיון דעל עצם האיסורים נצטוו מכבר שנאמרו בסיני, הרי בהכרח היו צריכים להגעלה כדי שיוכשרו הכלים להשתמש בהם, משא"כ מצות טבילת כלים שהיא מצוה חדשה שנתחדשה בזמן שנאמרה, ליכא לאקשווי על שלא נאמרה תחלה במלחמת סיחון ועוג, שהרי הרבה מצות יש שנאמרו במאוחר זמן יותר והנסתרות לד' אלקינו, וממילא דאין לבנות מזה דין חדש דהפסק רשות מפקיע מן המצוה כל עיקר.

כלי מתכת

ומסיק היב"א שיש להחמיר בכלי מתכות להטבילם בלא ברכה, מכיון שלדעת הראב"ד ועוד פוסקים טבילת כלי מתכות מדאורייתא, אבל בכלי זכוכית שטבילתם מדרבנן, שפיר יש לסמוך על סברת האחרונים הנ"ל דס"ל שאינם צריכים טבילה. וכדקי"ל בעלמא (ע"ז ז, א) בשל סופרים הלך אחר המיקל, ובכה"ג לא חשיב אתחזק איסורא, כמ"ש בס' בית הלל (סי' קכ סק"ב).

מומר

בשו"ת אבני נזר (יו"ד סי' קט) נשאל בדין הלוקח כלים מישראל מומר אם צריכים טבילה, והשיב שהמומר מצד תולדתו יש לו דין ישראל, שאם קידש בת ישראל מקודשת, שישראל אע"פ שחטא ישראל הוא. אבל מצד

מעשיו דינו כגוי, שהבא על המומרת קנאין פוגעין בו, וכן לכמה דברים, כללו של דבר דנים אותו להחמיר, חומרת זה וזה, הילכך הלוקח כלים ממנו חייב להטבילין.

ומ"מ כלים שקנה המומר מן הגוי אינם צריכים טבילה, ואף שדינו כישראל להחמיר, מ"מ לא שייך בהם טבילה דהוי כטובל ושרץ בידו, ומותר לישראל לשאול כלים מן המומר שקנאם מן הגוי ולא הטבילם.

טבילת מומר החוזר בתשובה

אבל כתב דלכאורה יש ללמוד מדברי הנימוקי יוסף (יבמות מז, ב) שכתב שמומר שחזר בתשובה א"צ טבילה מן הדין, ורק מזרבנן טובל משום מעלה, וכן פסק הרמ"א (יו"ד רסח, יב) וז"ל ישראל מומר שעשה תשובה א"צ לטבול, רק מזרבנן יש לו לטבול ולקבל עליו דברי חבירות בפני ג. ואם איתא שכליו צריכים טבילה, כ"ש הוא עצמו כשחזר בתשובה, א"ו שהלוקח כלים מן המומר א"צ טבילה. וא"כ כלים שקנאם המומר מן הגוי צריכים טבילה, והשואל ממנו אסור לו להשתמש בהם בלא טבילה.

אבל כתב שלפמש"כ תוס' (ע"ז עה, ב) בהא דפליגי אמוראי אי משכנתא כזביני, שאפילו למ"ד משכנתא כזביני, אם משכן ישראל כלי לגוי, וחזר ופדאו א"צ טבילה, כי רק בקנין מחודש הצריכו טבילה, אבל לא בפדאו שהוא רק חזר לקנינו ומסלק קנין הגוי ממנו. וא"כ ה"ה במומר שחזר ליהדותו שמסלק מעשיו הרעים וחזר ליהדותו, ואינו כיהודי מחודש, ולכן כתב שהדין כמו שכתבתי מתחילה שמומר דינו כגוי לדינים אלו.

ובשו"ת דובב מישרים ח"א (סי' סה) הביא דברי האבנ"ז, וכתב, שמכל מקום י"ל שאפ"ל את"ל שמומר יצא מכלל ישראל, מ"מ כיון שנוולד מזרע ישראל לכלל עכו"ם ממש לא הגיע. כעין מ"ש הרדב"ז ח"ג (סי' תתק"ז) דמל ולא טבל יצא מכלל עכו"ם, ולכלל ישראל לא בא, ומעתה י"ל שאין הכלים הנקחים מן המומר צריכים טבילה. גם י"ל דיש לסמוך על דעת הפוסקים דס"ל דקידושי מומר הם קידושין מן התורה, דחשיב כישראל, וממילא כלים הנקחים ממנו א"צ טבילה וכו', ולכן לפי הטעמים הנ"ל יש להקל וא"צ טבילה. ע"ש. וע' במש"כ בשו"ת יביע אומר ח"א (חיו"ד סי' יא אות ד) שלדעת הרמב"ם ומרן קידושי מומר קידושין גמורים הם מה"ת, שאע"פ שחטא ישראל הוא. ולפ"ז י"ל שהלוקח כלים ממנו א"צ טבילה. וע' להגרא"י קוק בשו"ת דעת כהן (סי' רכז), שכתב, שנראה שאין חשש להשתמש בכליו של מומר השאולים ממנו בלא טבילה דאע"ג דישאל מקרי, לענין שאם קידש קידושי קידושין, מ"מ כיון שבירושמי אמרו בטעם טבילה זו, מפני שיצאו מטומאת עכו"ם לקדושת ישראל, והאי גברא השליך מעליו קדושת ישראל, לכן יש להקל להשתמש בכליו, כמו בכלים השאולים מן הנכרי.

ובספר טבילת כלים נביא דברי הגהת חת"ס (יו"ד סי' קכ) שלענין טבילת כלים מומר דינו כישראל, והקונה כלים ממנו א"צ לטבולם.

ומצאתי בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' קל"ז) שמצטט לשונו המודפס בהוצאת לונדון (שנת תשט"ו), וז"ל מומר לע"ז אומן שעשה כלי לא בעי טבילה דהרי בעל הכלי נמי לא בעי טבילה כשחוזר בתשובה רק משום חומרא בעלמא כמ"ש נמו"י (פרק החולין) הביאו הרמ"א (סוף סי' רס"ח), א"כ כליו לא בעי טבילה כלל קנה מומר כלי תשמיש מגוי והשתמש בהם כמה שנים וחזר ישראל וקנאם ממנו פשיטא דבעו טבילה, ולא חיישינן שמא בהיותם ביד המומר נפלו לנהר בלא מתכוין ועלתה להם טבילה כיון שהמומר ישראל הוא זה לא חיישינן דלא שכיחא לכן טובלים בברכה, ונראה אפילו כלים ששואבים בהם מים מהנהר או דרכן להזיחן בנהר מ"מ כל מלתא דלא רמיא לאו שפיר עבדי שיהי' רפוי ביד השואב והמדיח וכדלעיל ס"ב, ויש ליזהר מלשתות בבית המומר בכליו שהרי צריכים טבילה כשקנאם מהגוי ואסור לנו להשתמש בהם אפילו באקראי בלא טבילה. ולכן כתב דאלו ראו האחרונים דברי הח"ס היו חזרו בהם, וגם האב"נ והדוכב משרים לא ראו דברי הח"ס, שלא ראו עדיין אור בזמנן, ולא שבקינן פשיטותיה דמרן רבינו הגדול עמוד ההוראה בשביל ספיקת האחרונים ופטורים כל הכלים הללו מטבילה.

ועי"ש שרצה לתלות הדיון בעיקר גדר טבילת כלים, שברייטב"א לע"ז מבואר שהוא מטעם הגיעול של מאכלות אסורות, אבל ברשב"א מבואר שהוא מטעם טומאת הגוים, א"כ י"ל שבזה תלוי האם שייך במומר, שלפי הריטב"א גם במומר יש הגיעול של מאכלות אסורות, משא"כ לפי הרשב"א דהוי כמו גירות י"ל שמומר נחשב ליהודי, שאע"פ שחטא ישראל הוא.